

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Даниела Христова Тасевска,
преподавател в катедра „Психология“ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
на дисертационен труд на тема „Подходи към ученето и емоционална интелигентност
при юноши“, относно процедура за присъждане на образователната и научна степен
„доктор по психология“, Професионално направление: 3.2. „Психология”

Докторант: Десислава Пламенова Петрова

Научен ръководител: проф. д.пс.н. Йоана Димитрова Янкулова

I. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Десислава Пламенова Петрова е магистър по Трудова и организационна психология, а бакалавър по Стопанско управление (профил: немски език). Своя професионален път докторантката реализира при една перманентна форма на теоретично и практическо обучение. От представената автобиография проличава ориентираността на Десислава Пламенова Петрова към надграждане на образователния си ценз в най-високата образователна и научна степен „доктор“ с разработване на дисертационното изследване, посветено на подходите на ученето, с фокус върху феномена емоционална интелигентност.

Десислава Пламенова Петрова е зачислена в редовна докторантура в професионално направление 3.2 Психология в периода 2017-2020 г. в СУ „Св. Климент Охридски“.

В професионално отношение е работила в отдел човешки ресурси, администрирала е обучителни програми при ръководеното на професионални екипи, а в последните години е заета със създаване на текстово съдържание на английски и немски език, за нуждите на Дисръптив Диджитъл ЕООД.

Според изискванията на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“ за получаване на научни степени и звания и Закона за израстването на академичните кадри в РБ докторантката добросъвестно е изпълнила всички задачи по индивидуалния си учебен план и е насочена към процедура по публична защита.

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Обща характеристика

Дисертационният труд е в обем от общо 226 страници и съдържа увод, пет основни глави, с подглави, обобщение, изводи и препоръки, списъци с приложения, таблици, фигури в дисертацията, използвана литература и самите приложения.

Текстът съдържа 10 приложения, 20 таблици и 41 фигури. В библиографията е описан богат набор от научни източници на български и чужд език, както интернет ресурси и действащи нормативни документи, релевантни на научния анализ в разработката. Използваната литература е цитирана коректно.

Оценката на Десислава Пламенова Петрова за състоянието на решаването на научноприложния проблем за спецификите на ученето и влиянието на емоционалната интелигентност в юношеска възраст върху от една страна отношението, а от друга страна върху резултатите от обучението, е адекватна, базирана на аналитичното проучване на научната литература и актуалната практика.

Методиката на изследването е правилно избрана и добре обоснована. Представената за обсъждане дисертация прави впечатление на завършен научен труд, компетентно разработен както в теоретичен, така и в емпиричен план.

В научното изложение са представени резултати от емпиричното изследване като идентифицирана медиаторната роля на подходите към ученето по отношение на взаимовръзката между емоционалната интелигентност и учебния успех (хипотеза 4.4), както е и анализирана медиаторната роля на емоционалната интелигентност и подходите към ученето при взаимовръзката между отношението към ученето и учебния успех (хипотеза 4.5), което придава на дисертационния труд допълнителна ценност.

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Изследванията на подходите на учене и по-конкретно на зависимостта между емоционалната интелигентност в периода на юношеството и отношението и резултатите от ученето могат да се причислят към вечно актуалните проблеми за научно изследване, защото чрез тях се постига яснота относно проблемните индивидуални и колективни форми на социално взаимодействие в образователната институция. Спецификата на настоящето време провокира научния интерес на докторанта със значителните промени, които са настъпили в сферата на педагогическото общуване и взаимодействията на юношите с авторитети и с референтната група. Ако в по-структурираните времена (и общества) подходите за учене в юношеска възраст се обуславят от ясно зададени норми и роли, то, според Десислава Петрова, в настоящето у юношите се открива просоциална ангажираност с учебните задачи и осъзнатото им обвързване с личните житейски цели. Ето защо фокус на дисертационното изследване е анализът на статистически значими

(корелационни) взаимовръзки между емоционалната интелигентност и подходите към ученето, между подходите към ученето и отделните измерения на отношението към ученето, както и между отделните аспекти на отношението към ученето и емоционалната интелигентност. В този смисъл темата на дисертационното изследване разглежда проблем, който на практика засяга цялото ни общество.

Концептуалната рамка на дисертационния труд, презентираща теоретичния модел на емпиричния дизайн, е представена първа, втора и трета глава. И в трите глави представеният анализ е разгърнат в подглави, относително автономно ангажирани с интерпретацията на основните величини, включени в предмета на изследването. Десислава Петрова прави пространен анализ на специализирани източници по темата, като представя своя оригинална интерпретация на същността на ученето, проявенията на емоционалната интелигентност и специфичните особености на развитието в юношеска възраст като трикомпонентен акт, в който се овластяват индивидуално-субектните форми на социална действеност. Самото емпирично изследване, представено в глава четвърта на дисертационния труд, оценявам за компонент с голям приносен заряд към изследователската методология на психологическата теория и практика. То е планирано и осъществено с реално възможно приложение за разпознаване на връзката между подходите на учене и емоционалната интелигентност при юноши. Емпиричният дизайн е описан ясно, ерудирано и в съответствие с изискванията на съвременните научни критерии. Комплексната методология е приложена към три проблематични кръга: изследване на подходите на учене, изследване на отношението към ученето и изследване на емоционалната интелигентност, като личностна диспозиция. Целта, хипотезите и задачите, предметът и обектът на изследване (ученици в юношеска възраст) са точно формулирани.

Набирането на емпиричния материал е в три релевантни на целта и хипотезите, направления посредством *Въпросник за подходите към ученето (RASI)*; *Въпросник за отношението към ученето (CPQ)*, както и *Въпросник за емоционална интелигентност (TEIQue-ASF)*. Констатирам, че методическият инструментариум, конструиран върху посочените въпросници и статистическите методи за обработка на набраните данни е адекватно подбран и достатъчно надежден. Анализът на резултатите – в аспектите му на количествен, статистически и качествен – е задълбочен и професионално осъществен. Визуализацията на данните посредством фигури и таблици, подпомага възприемането и задълбочава разбирането на дискутираните данни.

III. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Приносите на дисертационния труд на Десислава Петрова могат да се обобщят в две групи:

A. Научни приноси

1. Направен е теоретичен анализ на водещи теории и научни конструкти по темите за ученето и подходите към ученето.

2. Въведени са и са обосновани специфичните особености на юношеството и юношеската криза, които са изградени и/или допълнени с нови интерпретации и връзки.

3. Аналитично представени са модели на интеракция, които презентират двупосочна връзка между подходите за учене и емоционалната интелигентност като личностна диспозиция на субекта. Моделите дават възможност да се проследи ролята на емоционалната интелигентност върху отношението към ученето и резултатите от него и върху цялостното социално-адаптацияното юношеско развитие.

4. Проблемът за съвременните аспекти на подходите към ученето и риска от социална дезадаптация на юношите е разгледан чрез прилагането на системния подход, вместо обичайното линейно проследяване на корелатите, в релацията „причина-следствие“.

B. Приложни приноси

1. Предложен е модел за управление на юношеското поведение чрез установяване на индивидуалния ресурс от емоционална интелигентност, който може да се използва като медиатор на отношението към ученето и резултатите от него.

2. Интерпретацията на зависимостта между съвместното влияние на отношението към ученето и емоционалната интелигентност върху подходите към ученето (интерпретирани като зависима променлива) дава възможност за операционализиране на възпитателни подходи в съвременната образователна среда като стратегия за решаване на проблеми в контекста на юношеската криза.

3. Проведеното емпирично изследване върху взаимовръзките между компонентите на изследваните конструкти (подходи към ученето, отношение към ученето, емоционална интелигентност), като се установи тяхната посока и сила е от полза за педагогическата практика на учителите, но също и за педагогически съветници, психолози и други специалисти в училище.

B. Характеристика на естеството и достоверността на материала

Научните приноси на Десислава Петрова са базирани на адекватен теоретичен материал, творчески осмислен от автора, на личен практически опит от работа с хора и

на коректно конструирано, проведено и анализирано емпирично изследване. Приносите са логично следствие от представения теоретичен текст и емпиричните резултати. За осигуряване достоверност на изследваните параметри са използвани адекватни статистически процедури.

Г. Характер на приносите

Представеният за обсъждане текст дава основание приносите на автора да се определят като обогатяване на съществуващи знания и приложение на научни постижения в практиката, с реализиран ефект в конкретна социална среда.

Д. Авторското участие в получаването на приносите в дисертационния труд и на публикациите по него

Приносите в дисертационния труд и публикациите по него са изцяло авторски, чуждите идеи са отразени чрез позовавания на конкретни автори и техните произведения.

IV. КРИТИЧНИ ОЦЕНКИ, ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към представения за обсъждане труд нямам критични бележки по същество. Бих отправила някои редакционни и стилистични препоръки. Те обаче не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основният извод, който може да се направи е, че трудът притежава необходимата научна значимост. Като цяло съдържанието показва, че докторантът е в състояние да осъществява самостоятелна научна и практикоприложна дейност.

Приемам дисертационния труд на Десислава Пламенова Петрова на тема „Подходи към ученето и емоционална интелигентност при юноши“ за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и предлагам на научното жури да подкрепи процедурата за присъждане на Десислава Петрова на образователната и научна степен доктор в професионално направление 3.2 Психология.

02.02. 2021 г.

Изготвил становището: (п)

/проф. д-р Даниела Тасевска/

